

## האם צריך לתת מטבע של אש?

**הגאון רבי חיים עזרא ברזל זצוק"ל** ביאר שהטבע של מטבע להיות קר. אבל המצוה שהאדם עושה, צריכה להיות עם חמימות הלב - שדברי התורה נמשלו וניתנו באש. הקב"ה הראה לו 'מטבע של אש' - ללמדך שהתפקיד שלנו לא להשאיר את המטבע כטבעו - אלא לרומם אותו ולהפוך אותו לשלהבת אש קודש! יש ברעיון עוד עומק - שהרי האש, יכולה להביא תועלת רבה לתאורה, חימום, בישול, אפייה. ומאידך גיסא, בשימוש לא נכון האש עלולה לגרום אובדן ונזקים עצומים רח"ל. ההתעסקות עם 'מטבע' - שווה להתעסקות עם ה'אש' - בשימוש נכון ניתן להשיג מה'מטבע' דברים ומטרות גדולות וחשובות מאוד, ומאידך גיסא, יכול המטבע להוליד את המתעסק בו לכלייה ואבדון רח"ל.

**דאמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו, והראהו למשה, ואמר לו [שמות ל-יג] זה יתנו - כזה יתנו. [ד:]** יש להבין במה נתקשה משה, עד שה' הוצרך להראות לו את מחצית השקל? עוד צריך להבין מה נוסף לו בהבנת הענין ע"י המטבע של אש שראה - וכי צריך לתת מטבע של אש? והלא הציווי היה על מטבע פשוט של מחצית השקל? מסביר **הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א** שמרע"ה התקשה הלא "כל אשר לו יתן בעד נפשו" - איך יתכן שדי במחצית השקל לפדיון נפשו של אדם מישראל? על זה באה התשובה שנרמזה לו - שאצל הקב"ה אין העיקר כמות הנתונה, אלא עיקר דמילתא בכוונת הלב תליא! אם עשיית המצוה של נתינת מחצית השקל נעשית בכוונה שלימה להשייט - הרי זה כנתינת מטבע של אש!

## מוטגים של הנאה רוחנית!!!

והסיפור הזה ללמדנו בא - שכך הם פני הדברים ממש - ההנאה האדירה שחוה ר"י מהעיסוק בדברי תורה השפיעה על גופו, עד שפניו הוארו מתענוגי החכמה! לעומת זאת מי שלא מחובר ללימוד בצורה הנכונה עלול להרגיש ממנה אפילו סבל, אנשים רבים יעדיפו לחטוב עצים ולעסוק בעבודות מפרכות - מאשר לעסוק בדברי התורה! וסיפר, שבערב ראש השנה כשעסק בחילוקי הכפרה - דיבר על כך שגם בקבלת עול תורה יש כח לכפר על עוונותינו. בחור מהישיבה ניגש אליו לשאול - איך יתכן שעמל התורה נחשב ליסוריים שמכפרים את העוונות? הלא זהו התענוג האמיתי! השאלה גרמה לו שמחה גדולה - כי רק מי שקשור היטב לתורה הקדושה - יכול לחוש את שמחת התורה! ולכן צריך להרבות בתפילה - שיערבו דברי התורה בפינו, ולא נמשך להבלים ודמיונות.

**דרכי יונה כד הוה שתי ארבע ארבע כסי דפסחא, הוה חזיק רישא עד חגא, חמיתיה חדא מטרוניתא אפוי נהירין, אמרה סבא סבא - חדא מהני תלת מלין אית בך: או דשתוי חמרא את, או דמלוי בריבית את, או דמגדל חזירי את, א"ל תיפח רוחא דההיא איתתא, דחדא מאלין תלת מיליא לית בי, אלא אולפני שכיח לי, דהכי כתיב {קהלת ח-א} חכמת אדם תאיר פניו. [ח:]** **הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוויץ זצוק"ל** [המשגיח ממיר] אמר שהמעשה הזה נותן לנו - קצה של מושג מהי הנאה רוחנית אמיתית. הבעיה שלנו היא שאנו מנותקים ורחוקים כל כך מהדרגות הללו, עד שדברי חז"ל על העינוגים העצומים מרוחניות - נשמעים לאוזנינו כמשלים ומליצות בעלמא. אנו ששקועים בתוך עולם התאוות הגשמיות, ושואבים מהם את כל החיות שלנו - לא מסוגלים לקלוט דברים ותחושות אחרות.

## גם ת"ח מזכה צריך רב!

ולברר את העומק דבריהם? עד שהסיק שודאי הסיפור אירע עם תלמיד מוכשר ומצויין - שידע היטב ללמוד את דברי הראשונים ואחרונים. בלא זאת לא היה מעיז לשאול, וגם היה נענה בפשטות - שבחור צעיר צריך לשמוע היטב שיעורים מרבותיו, ולדבר אתם בלימוד בכדי שישבירו לו דברי הראשונים, היות ועדיין לא יוכל לבדו לירד לעומק כוונתם. כל השאלה היתה על תלמיד למדן ומוכשר שידוע ללמוד את המפרשים כראוי, וגם קיבל את דרך הלימוד מרבותיו - מדוע הוא עדיין צריך רבי? והתשובה היתה - שגם אחרי שהגיע להוראה - תמיד צריך שימוש ת"ח - ליישר את ההבחנה בין האמת, לבין מה שנראה לו כאמת. וכידוע עד כמה שהגרבי"ד עצמו יגע בדברי רבו - **מרן הגר"ח סולובייציק זצוק"ל**, גם אחרי שנהיה כבר ראש ישיבה מפורסם ומגדולי הדור.

**נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי א"ל כתיב {יהושע יא-טו} כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וגו' וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, היה אומר כך אמר משה? אלא יהושע יושב ודורש, ויודעין הכל שהתורה של משה היא. [ז:]** **הגאון רבי אברהם ארלנגר שליט"א** מספר ששמע על אחד מתלמידי **מרן הגרבי"ד ליבוויץ זצוק"ל** ששאל אותו מפני מה תלמיד צריך שיהיה לו רבי - ולא די ללמוד את דברי הראשונים והאחרונים מפי כתבם? ענה לו הגרבי"ד - בספרים ניתן לראות וללמוד מה טוב לומר, אבל חייבים רב שבביל לדעת מה לא לומר... כלומר שאדם עלול לחדש כל מיני סברות ורעיונות עקומים - וצריך שיהיה מי שינחה אותו בהבנה ישרה - מה ישר ומה עקום, מה טוב ומה דחוק. והוסיף הגר"א שכאשר שמע את המעשה הזה התפלא בהתחלה - הרי גם מי שלומד מספרי רבותינו - צריך הכוונה והדרכה להבין

## השכר על הקיזום מכפיל את השכר על השמועה

ויש להבין מה הקשר בין המעשים הטובים שעשה בימי חייו - לבין השכר על ההלכה שאומרים בשמו בעולם הזה לאחר מותו?

מסביר **הגאון רבי חיים סרנא זצוק"ל** שהשכר אינו תלוי במעשים של בעל השמועה - אלא של השומע!

שאם השומע את דבר ההלכה - התחזק והתעורר לקיים את דבר ה', ועשה בגלל הדברים האלו מעשים טובים - הרי הוכפל זכותו של בעל השמועה!!!

שהלא נוסף על שכר לימוד התורה - זכה גם ליגדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

וכפי דבריו המפורסמים של בעל חובות הלבבות - שאפילו אם יזכה לזכך את נפשו להיות קרוב למלאכי השרת, במידות ובעבודת הבורא ואהבתו.

עדיין אינם מגעים לזכיות של מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה, ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכותו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים.

**שמעון בן נזירא בשם ר' יצחק אמר כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחשות עמו בקבר שנאמר {שיר השירים ז-י} וחכך כיון הטוב וגו' דובב שפתי ישנים - מה כומר של ענבים זה כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב, אף שפתותיהם של צדיקים, כיון שאומרים דבר הלכה מפייהם של צדיקים שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר.**

**מה הנאה לו? בר נזירא אמר כהדין דשתי קונדיטון, רבי יצחק אמר כהדין דשתי חמיר עתיק, אע"ג דשתי ליה טעמא בפומא. [ז:]**

ובקרבו העדה מסביר את המחלוקת - שלמ"ד שהנאה כמו בשותה 'קונדיטין' - זוכה רק אם עשה גם מעשים טובים בעוה"ז - כמו שיש בקונדיטין עוד בשמים טובים, ולא די באמירת הלכה בשמו.

ואילו למ"ד שהנאה כמו בשותה 'חמר עתיקי' - תמיד מועילה לו אמירת ההלכה בשמו כדי שיהיו שפתותיו דובבות בקבר.

## ההבדל בין ציות לתורה וחכמיה - לבין התאמת התורה להשקפת עולם

הדורות - גיבורי כח עושי דברו!

והביא את המשל של **הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצוק"ל** [הסבא מנובהרדוק] על שר צבא שעבר בכפר נידח, והבחין בחזית אחד הבתים, מטווח של קליעה למטרה.

כשהתקרב נדהם לגלות שכל הקליעים היו נעוצים בדיוק מירבי אל תוך המטרה המסומנת.

מיד הקיש על הדלת וביקש מהכפרי ההוא - שיגלה לו את סוד ההצלחה - לתועלת המדינה, שהחיילים גם ידעו לקלוע כמוהו.

הגיב האיכר בחיוך - אל תתפעל, אין כאן לא סוד ולא הצלחה, אלא רק פרסומות ותעמולה.

כדי לפרסם את המטווח שלי - אני יורה תחילה את הקליע, ובמקום בו הוא פגע אני מצייר סביבו את המטרה...

כך נוהגים אלו שבמקום לשעבד ליבם לאביהם שבשמים - ולעשות את רצונו בלבב שלם.

נח להם ללכת בשרירות ליבם - ולהלביש את השקפת עולמם על דברי התורה הקדושים.

**תנא בשם ר"מ כל מי שקבוע בארץ ישראל, ומדבר בלשון הקודש, ואוכל פירותיו בטהרה, וקורא ק"ש בבוקר ובערב - יהא מבוסר שכן עולם הבא הוא. [ט:]**

מסופר שמשכיל אחד ניגש בעזות מצח אל **הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצוק"ל** [הנצי"ב] ושאל מדוע החרדים לדבר ה' אדישים לדברי הירושלמי הללו - שמבטיחים עוה"ב למקיימים את מצוות ישוב אר"י?

ענה לו הנצי"ב בשאלה - מדוע אתה לא טורח אפילו לקרוא את המימרא עד סופה - שמתנה את השכר בקריאת שמע?

ומדוע אני לא רואה את הלהיטות שלכם להקפדה על קריאת שמע בזמנה?

**הגאון רבי חיים זיטשיק זצוק"ל** מביא את המעשה כדוגמא לצביעותם של הנתפסים לחלקי פסוקים מאמרים ודינים - כפי ראות עיניהם.

ומתאימים את התורה להשקפת עולם הנוחה להם - במקום לציית לתורה ולדברי חכמיה.

ולא זאת אלא עוד מתלוצצים ומלהיבים במלאכי אלוקים גדולי

## מי זכה שבשר הקרבנות נבלע באיבריו?

ועל פי היסוד הזה יתבאר דברי רש"י בפסחים [נ"ז.]. במה שאמרו על ר"י בן נרבאי שהי' אוכל ג' מאות עגלים וכו' אמרו כל ימיו לא נמצא נותר במקדש.

ולכאורה על פי דברי הגר"ח שבשר הקרבנות היה נבלע באיברים - יש מקום לתמוה מה היתה המעלה המיוחדת שלו בכך שאכל כ"כ הרבה קרבנות?

ואפילו לפי שהתבאר שזה היה רק לאלו שאכלו לשם שמים, מ"מ היו הרבה כהנים צדיקים שבודאי גם הם יכלו לאכול הרבה.

אלא אם כן נאמר שרק למי שאכל כדרך אכילת בני אדם זה היה נבלע באיבריו, ולא למי שאכל הרבה אע"פ שאכל לשם שמים.

אבל האמת היא שרש"י בפסחים מפרש שהמעלה שלו היתה שהיה מגדל בביתו כהנים הרבה ולא שאכל הכל בעצמו, ולפי"ז השבח הוא במה שדאג שלא ישאר נותר.

**בן אחייה על חולי מעיים - על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחפים על הרצפה, והיו אוכלין בשר, ושותין מים, היו באין לידי חולי המעים, והוה ידע האי דין חמר טב למעינא, והאי דין חמר סמם למעינא. [יג:]**

הנה הגר"ח מואלוזין זצוק"ל כתב [רוח חיים פ"ג מ"ג] שבשר הקרבנות היה נבלע באיברים כמו המן, ולא היו מוציאים ממנו פסולת.

ויש להבין א"כ מדוע הכהנים היו באים לידי חולי מעיים ע"י אכילת בשר הקדשים?

אומר **מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל** שכנראה הנס הזה - שהאוכל היה נבלע באיברים - אירע רק לאלו שאכלו את הקרבנות לשם שמים.

ואילו לאלו שאכלו להשביע את עצמם, לא די שלא זכו לנס זה, אלא עוד סבלו מחולי מעיים.

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל  
ניתן לפנות לכתובת: [peninim88@gmail.com](mailto:peninim88@gmail.com)  
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

ניתן להשתתף בהוצאת העלון בנדרים פלוס  
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים